

Ministerie van Economische Zaken
en Klimaat

> Retouradres Postbus 20401 2500 EK Den Haag

De Voorzitter van de Eerste Kamer
der Staten-Generaal
Kazernestraat 52
2514 CV DEN HAAG

Datum 8 december 2023
Betreft Beantwoording nadere vragen inzake de contourennota herziening
mijnbouwstelsel

Geachte Voorzitter,

Hierbij zend ik u de antwoorden op de vragen van de leden van de Partij voor de
Dieren, GroenLinks-PvdA en SP over het onderwerp contourennota herziening
mijnbouwstelsel (Kamerstuk 173216.01U, ingezonden 15 november 2023).

J.A. Vijlbrief
Staatssecretaris van Economische Zaken en Klimaat

**Programma DG Groningen en
Ondergrond**

Directie Transitie Diepe
Ondergrond

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 73
2594 AC Den Haag

Postadres

Postbus 20401
2500 EK Den Haag

Overheidsidentificatienr

00000001003214369000

T 070 379 8911 (algemeen)

F 070 378 6100 (algemeen)

www.rijksoverheid.nl/ezk

Ons kenmerk

PDGGO-DTDO / 41021495

Uw kenmerk

173216.01U

173216.01U

1

Kunt u aangeven of de wetgever bevoegd is om de voorschriften van de momenteel geldende Mijnbouwwet ten nadele van vergunninghouders te wijzigen?

Antwoord

Ja, de wetgever is bevoegd om de voorschriften voor de thans geldende Mijnbouwwet te wijzigen als hiervoor nut en noodzaak bestaat. Bij de voorgestane wijzigingen ten nadele van de vergunninghouders is sprake van een wijziging die inmengt in het eigendomsrecht van de bestaande vergunninghouders. Zoals uit mijn eerdere beantwoording (Kamerstuk 32849, 35603 en 36094, nr. B) volgt, is inmenging in het eigendomsrecht op grond van artikel 1 Eerste Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (EP EVRM) alleen toegestaan onder voorwaarden. De inmenging moet rechtmatig zijn, dat wil zeggen bij wet voorzien (legaliteitsbeginsel) en de inmenging moet een legitieme doelstelling hebben die dient ter bevordering van het algemeen belang (legitimizeitsbeginsel). Als aan deze voorwaarden is voldaan, dan moet sprake zijn van een 'fair balance' oftewel een redelijk evenwicht tussen de eisen van het algemeen belang en de bescherming van de fundamentele rechten van het individu, in casu de getroffen vergunninghouders (evenredigheidsbeginsel).

2

Dient zo'n wijziging te voldoen aan artikel 1 Eerste Protocol bij het Europees Verdrag voor de Rechten van de Mens (hierna: EP EVRM)?

Antwoord

Ja, zie mijn antwoord op de vorige vraag.

3

Moet de rechter bij beoordeling van de vraag of een wetswijziging in strijd komt met artikel 1 EP EVRM nagaan of er een 'fair balance' is tussen het algemeen belang en het belang van een getroffen individu?

Antwoord

Ja, ook een wetswijziging dient te voldoen aan bovengenoemde legitimizeitsbeginsel, legaliteitsbeginsel en evenredigheidsbeginsel. Als aan de eerste twee vereisten van artikel 1 EP EVRM is voldaan (legaliteitsbeginsel en legitimizeitsbeginsel), toetst de rechter of sprake is van een 'fair balance'.

4

Is het juist dat bij de beoordeling of sprake is van een 'fair balance' mede gelet dient te worden op de vraag of de nadelige wijziging voorzienbaar was?

Antwoord

Ja, dat klopt. Bij de beoordeling of sprake is van een 'fair balance' volgt uit de rechtspraak van het EVRM en nationale rechtspraak dat verschillende

omstandigheden relevant kunnen zijn, zoals de aard en ernst van inbreuk op het eigendomsrecht, de voorzienbaarheid van de maatregel, de doelmatigheid van de maatregel, compensatie, de aanwezigheid van een hardheidsclausule en het beginsel van de vervuiler betaalt. Het is dus juist dat de voorzienbaarheid van de maatregel wordt meegewogen bij de evenredigheidstoets.

5

Is het juist dat als de voorzienbaarheid een factor is, het van belang is dat een aanvrager of vergunninghouder gewaarschuwd wordt dat het klimaatbeleid aanleiding kan vormen voor het in de (naaste) toekomst nadelig wijzigen van de rechtspositie van de vergunninghouder?

Antwoord

Het is de eigen verantwoordelijkheid van een aanvrager of vergunninghouder om op de hoogte te zijn en blijven van de effecten van het klimaatbeleid op zijn toekomstige rechtspositie. Deze informatie kan de aanvrager of vergunninghouder op verschillende manieren bereiken.

Bij de beoordeling van de voorzienbaarheid in het kader van de evenredigheidstoets, zal in dit specifieke geval worden gekeken in hoeverre de aanvrager of vergunninghouder wist of op de hoogte behoorde te zijn van de mogelijkheid dat nieuwe aanvragen of instemmingen dan wel wijzigingen of intrekking van de vergunning verwacht mochten worden gelet op bijvoorbeeld gewijzigde omstandigheden of nieuwe inzichten. Een waarschuwing kan daarbij een rol spelen, maar is niet nodig voor voorzienbaarheid in de zin dat ook zonder waarschuwing sprake kan zijn van voorzienbaarheid.

Zo heeft de rechtbank Den Haag in haar vonnis van 30 november 2022 vastgesteld dat bij de beoordeling van de vraag of een maatregel voorzienbaar is, als uitgangspunt geldt dat van een onderneming, zeker als deze deel uitmaakt van een internationaal concern, mag worden verwacht dat zij op de hoogte is van nationale en internationale ontwikkelingen die (op termijn) kunnen leiden tot overheidsmaatregelen waardoor de activiteiten van haar onderneming geraakt zouden kunnen worden. Dit geldt des te meer voor een onderneming die activiteiten ontplooit waarvan de toelaatbaarheid onderwerp is van maatschappelijk debat, bijvoorbeeld omdat die activiteiten door (een deel van) de publieke opinie als moreel verwerpelijk, onveilig, schadelijk voor het milieu of voor de gezondheid worden gezien ('omstreden branches') en daardoor weerstand oproepen. Dan dient een onderneming extra bedacht te zijn op de mogelijkheid van regulerende maatregelen van overheidswege en zich daarop in te stellen, bijvoorbeeld door die activiteiten aan de daartegen levende bezwaren aan te passen dan wel zich (mede) te richten op andere, minder controversiële activiteiten, waardoor haar kwetsbaarheid voor die maatregelen kan verminderen. Als een onderneming dat niet of in onvoldoende mate doet, is dat voor haar eigen risico.

Dat laat onverlet dat ik als bevoegd gezag regelmatig in gesprek ben met de sector en deze geïnformeerd houd over ontwikkelingen die de sector mogelijk

6

Is er een belang dat in de weg staat van het waarschuwen van een aanvrager of vergunninghouder voor het feit dat het klimaatbeleid aanleiding kan vormen voor het in de (naaste) toekomst nadelig wijzigen van de rechtspositie van de vergunninghouder?

Antwoord

Het is aan de bedrijven zelf om de ontwikkelingen in (klimaat)beleid die relevant zijn voor hun activiteiten te volgen. Het is onwenselijk om te waarschuwen voor eventuele toekomstige ontwikkelingen die nadelig (kunnen) zijn voor de rechtspositie van bijvoorbeeld vergunninghouders, omdat hiermee deze eigen verantwoordelijkheid deels wordt verplaatst naar de overheid.

Uit het huidige maatschappelijke debat over de wenselijkheid van mijnbouwactiviteiten, alsook uw Kamervragen en de verschillende Kamerbrieven, waaronder de contourennota herziening mijnbouwstelsel, volgt al dat in de toekomst mogelijk de rechtspositie nadelig wijzigt. Hiermee is sprake van voorzienbaarheid. Zoals in het antwoord bij vraag 5 gesteld, wordt de sector ook actief geïnformeerd over lopende ontwikkelingen. Op dit moment is echter nog niet bepaald hoe veranderingen in wet- en regelgeving eruit komen te zien. Daarmee is ook niet duidelijk hoe een dergelijke waarschuwing zou moeten komen te luiden en is deze dan ook niet opportuun.